

Ilmastotunteiden taide- työpajaa ohjaamassa: Nuorten ääni kuuluviin ilmastoasioissa

Sara Teperi | Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta

Kanerva Kivistö | Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta

Susanna Rauno | Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta

Ilmastotunne – Fight Club -teos koostuu kolmesta videosta, joissa esiintyvät Lapin yliopiston harjoittelukoulun 6.-luokkalaisten luonnosten pohjalta luodut ilmastotunnehahmot. Teos toteutettiin Rovaniemellä toimivan Piste Kollektiivin teatteritaiteilija Anne Niskasén ja mediataiteilija Ninni Korkalon johdolla. Tavoitteena oli löytää taideperustainen tapa nuorten ilmastotunteiden esille tuomiseksi. Videosarja oli esillä Levin Aurora-tulevaisuustapah-tumassa marraskuussa 2022.

Suunnittelimme kolmelle Lapin yliopiston harjoittelukoulun 6. luokalle eli yhteensä 52 oppilaalle, työpajan, jonka tavoitteena oli kerätä oppilailta piirrosluonnoksia ilmastotunnehahmoista. Luonnokset toimivat lähtökohtana videoteoskokonaisuuden hahmosuunnittelulle. Lähestyimme isoa ilmastomuutoksen teemaa etäännytyksen ja tarinallisuuden avulla. Olimme suunnitelleet interaktiivisen tarinan, jonka päähenkilö vieraili teleporttirobotin kanssa eri maissa kohdaten ilmastomuutoksen vaikutuksia. Oppilaat saivat tarinankerronnan yhteydessä äänestää Kahoot-sovelluksella päähenkilön reaktioista eri tilanteissa. Sanoitimme kulloinkin eniten äänestettyä reaktiota pohtien, mitä tunteita päähenkilö mahdollisesti tilanteissa tunsu ja miksi. Interaktiivinen osuus tehtiin yhteisesti samassa luokkatilassa. Hahmovalintaa ja luonnosteluvaihetta varten ryhmä jaettiin neljään: kolme tuttua luokkaa ja neljäs ryhmä, jonka osallistujat eivät ottaneet osaa työpajatoimintaan liittyvään tutkimukseen.

Tarinan jälkeen oppilaat suorittivat ilmastotunneäänestyksen. Äänestys tapahtui valitsemalla seinällä olevalta tunnelomakkeelta itselle osuvin ilmastotunne. Eniten ääniä saaneet tunteet toimivat lähtökohtana ryhmäkohtaiselle hahmosuunnittelulle. Työ-

pajan tuloksena meillä oli hahmoluonnoksia välinpitämättömyyden, surun, hämmästyksen ja syyllisyyden tunteille.

Aloitimme toisen tunnin vielä yhteisesti. Kävimme läpi miten tunteita voi esittää hahmojen muodossa. Käytimme esimerkkeinä Disneyn ja Pixarin *Inside Out – mielen sopukoissa* -lasten elokuvasta (2015) tuttuja tunnehahmoja: ilo, inho, suru, pelko, kiukku. Tämän jälkeen jokainen ryhmä siirtyi omaan luokkatilaansa, ja luonnostelu alkoi ilmastotunnehahmolomakkeelle. Piirustushetken jälkeen palasimme yhteiseen luokkatilaan ja asetimme kaikki ilmastotunnehahmoluonnokset seinälle kaikkien nähtäväksi (oppilaiden nimet kirjoitettiin lomakkeiden taakse, jotta anonymiteetti säilyisi). Oppilaat saivat tarkastella muiden tekemiä luonnoksia, ja niistä keskusteltiin lyhyesti.

Työpajan jälkeen taiteilijat suorittivat hahmosuunnittelun oppilaiden luonnosten pohjalta. Tapasimme taiteilijat mentoroinnin merkeissä, ja he esittelivät meille suunnittelemansa ilmastotunnehahmot. Jaoimme näyteltävät roolit opiskelijoiden ja ammattitaiteilijoiden kesken. Seuraavaksi kävimme yhdessä läpi sitä, miltä hahmo näyttää sekä miten se liikkuu ja reagoi. Esimerkiksi Suru-hahmo liikkui hitaasti laahustaen kyyneleet valuen. Näyttelimme videoteoksessa taiteilijoiden käsikirjoituksen mukaisesti. Kuvauspaikkana toimi Lapin Lukon nyrkkeily sali Rovaniemellä.

Edellisellä sivulla: Valmiita ilmastotunnehahmoja.

Kuva: Sara Teperi, 2022.

”Merkitykselliset kohtaamiset ja ”ketterä taide” (fast art) luovat toisiaan haastavan tilan. Tilojen yhdistämistä tulisi kehittää nuorten näkökulmasta sensitiivisempään suuntaan, jolloin voisimme päästä aidommin kiinni heidän kokemusmaailmaansa. Myös tilojen yhdistämisen oleellisuutta lienee hyvä selvittää.”

“Niin kuin nuorena aina, toivoa on, jollei sitä muserreta tai johdatella ajattelemaan asioita toisin. Asioiden tärkeysjärjestys kumpuaa luontaisena pursuavasta elämän nälästä, kiinnostuksesta itseä lähimpinä oleviin asioihin, yhteyteen kavereiden kanssa ja perheeseen. Huoli maailmasta on juuri sen kokoinen, minkä kokoiseksi aikuiset sen antavat kasvaa.”

Hetki Ilmastotunne - *Fight Clubin* kuvauksista. Kuva: Inka Holck, 2022.

Tohinaa kuvauksissa. Kuva: Inka Holck, 2022.

Aurora-tulevaisuustapahtuman jälkeen palasimme takaisin harjoittelukoululle ja esitimme valmiin kolmen videoteoksen kokonaisuuden samoille oppilaille. Kerroimme kommenteista, joita olimme tapahtumassa teoksesta saaneet, ja mainitsimme meille itsellemme merkittävistä tapahtumassa kuulemistamme puheenvuoroista, jotka liittyivät ilmastovaikuttamiseen. Pyrimme näin luomaan yhteyttä toteuttamamme työpajan ja ilmastotunteiden julkiseksi tekemisen välille.

”Merkitykselliset kohtaamiset ja ketterä taide (fast art) luovat toisiaan haastavan tilan. Tilojen yhdistämistä tulisi kehittää

nuorten näkökulmasta sensitiivisempään suuntaan, jolloin voisimme päästä aidommin kiinni heidän kokemusmaailmaansa. Myös tilojen yhdistämisen oleellisuutta lienee hyvä selventää.”

Ilmastonmuutos ja siihen liittyvien tunteiden käsittely ovat isoja aiheita. Koemme, että jatkossa vastaavanlaisiin työpajoihin tulisi varata enemmän aikaa. Lasten ja nuorten on mielestämme tärkeää tuntea olonsa turvallisiksi joka päivä, ja turvallisuuden tunnetta lisää tuttujen ja turvallisten aikuisten läsnäolo käsiteltäessä niin monitahoista ja tunteita herättävää aihetta kuin ilmaston-

muutos. Jatkoa ajatellen työpajan pitäjille kannattaa varata enemmän aikaa tutustua oppilaisiin.

Omassa kuvataidekasvatuksen opinto-suunnittelussamme tulee pohia projektiopintojen ja opetusharjoittelujen mahdollisia yhtymäkohtia. Koululaistyöpaja voitaisiin toteuttaa mahdollisesti opetusharjoittelun lomassa, opiskelijan jo jokseenkin tuntiessa oppilaat. Nopealla aikataululla toteutettaessa on sopivaa pohtia myös luokan oman opettajan ottamista mukaan toimintaan. Turvallisuuden tunne voisi lisääntyä, kun kaikki aikuiset eivät ole täysin tuntemattomia.

Ilmastonmuutoksen herättämiin tunteisiin pohjautuvassa työpajassa riittävän ajan varaaminen kasvattaisi mielestämme mahdollisuuksia taata turvallisuuden lisäksi sensitiivisen opetuksen toteutuminen. Opetuksen sensitiivisyys mahdollistuu paremmin,

kun tavoite ilmastotunnehahmojen luonnosmateriaalin tuottamisesta ei ajoitu vain yhdelle kaksoistunnille. Työpajan ajoittamisella useammalle päivälle olisi mahdollista kartoittaa paremmin oppilaiden tietoa ja jo olemassa olevia ajatuksia ja tunteita ilmastomuutoksesta. Työpaja ja siinä toteutettava opetus muuttuu näin lapsilähtöisemmäksi ja sensitiivisemmäksi.

Harjoittelukoululla käytyä videoteoksen purkutuntia tulee tulevaisuudessa vastaavan kaltaisissa tilanteissa suunnitella etukäteen tarkemmin. Esimerkiksi nuorten työpajaan osallistumista ja Aurora-tulevaisuustapahtuman yhteyttä tulee havainnollistaa oppilaille enemmän. Miksi oppilaat ovat olleet mukana tämänkaltaisessa työpajassa ja mihin työpajalla pyritään? Nuoret voisivat lähteä vaikka luokkaretkelle tapahtumapaikalle katsomaan teoksia. Tämä havainnollis-

Videoissa seikkailevat pelihahmot. Kuva: Inka Holck, 2022.

taa heille paremmin, miksi heillä teetettiin ilmastotunnehahmoluonnoksia. Lisäksi he saivat merkityksellisyyden kokemuksia nähdessään isossa, kansainvälisessä tapahtumassa teoksen, jonka toteuttamisprosessissa he ovat olleet mukana.

Kun nuorilla on henkilökohtainen kokemus tapahtumasta, voi heidän kokemaansa selvittää muun muassa haastatteleamalla. Tällä tavalla meillä on mahdollisuus aidosti kuunnella nuorten ajatuksia ilmastotunteiden parissa työskentelystä ja kenties antaa kokemus heidän äänensä merkityksellisyydestä. Keskustelu nuorten kanssa mahdollistaa myös kehitysehdotusten kuulemisen tulevaisuuden vastaavanlaisia projekteja ajatellen. Nuorten kanssa työskennellessä on myös tärkeää olla johdattellessa, ja nuorelle pitää antaa tilaa ajatella itse ja muodostaa oma näkemyksensä maailmasta. ♪

Sara Teperi ja Kanerva Kivistö ovat kuvataidekasvatuksen maisteriopiskelijoita Lapin yliopistossa. He tekevät yhteistyössä pro gradu -tutkielmaa nuorten taideperustaisesta ilmastovaikuttamisesta. Kivistö on kartuttanut opetuskokemustaan espanjan kielen ja kulttuurin parissa. Teperin vahvuuksina ovat varhaiskasvatuksen opinnoista saadut kokemukset opettamisesta ja kohtaamisesta. Tapahtumaperustainen projekti korvasi hänen tutkintoonsa kuuluvan Kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti -kurssin.

Susanna Rauno on kuvataidekasvatuksen maisteriopiskelija Lapin yliopistossa. Tapahtumaperustainen projekti korvasi hänen tutkintoonsa kuuluvan Kuvataidekasvatuksen yhteisöprojekti -kurssin.

Ilmastotunne - Fight Club Aurora-tulevaisuustapahtumassa. Kuva: Inka Holck, 2022.